

A historical map of the Sittard region in 1780, showing various towns and parishes. The map is drawn in a hand-drawn style with wavy lines for boundaries and small icons for churches. The text is in a cursive script. The map includes labels for 'S. Iost', 'Ficht', 'Vücht', 'Zauielen', 'Brebe', 'Häüert', 'Süsterziel', 'Iabeek', 'Oetkenray', 'Byngel', 'Broensvel', 'Hyllesberg', 'Myrkelbeek', 'Anstelay', 'Marieberg', 'Münster', 'Geleen', 'H. Ians Geleen', 'Orsheeck', 'Schumart', 'Weer', 'Tuddert', 'Myll', 'Teemburg', 'Gelsen', 'Houthern', 'Sittart', 'Gutwick hauen', 'S. Jost', 'Ficht', 'Vücht', 'Zauielen', 'Brebe', 'Häüert', 'Süsterziel', 'Iabeek', 'Oetkenray', 'Byngel', 'Broensvel', 'Hyllesberg', 'Myrkelbeek', 'Anstelay', 'Marieberg', 'Münster', 'Geleen', 'H. Ians Geleen', 'Orsheeck', 'Schumart', 'Weer', 'Tuddert', 'Myll', 'Teemburg', 'Gelsen', 'Houthern', 'Sittart', 'Gutwick hauen'.

MONOGRAFIEËN

uit het land van sittard

deel 10

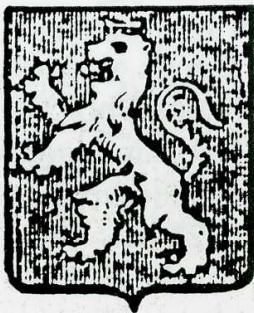
j.a. knoors

dat alinge huijs tot obbicht

1780

De familie Van Vlodrop genoemd naar de bekende Middenlimburgse plaats Vlodrop kwam op een belangrijke tijdskening, namelijk die van de opkomst van het protestantisme, in de Obbichtse geschiedenis. Voor de verspreiding van het protestantisme in de beginjaren is de familie Van Vlodrop van grote betekenis geweest. Zowel vader als zoon Willem van Vlodrop waren overtuigde aanhangers van de hervorming, die zij niet alleen beschermden, maar de verspreiding ervan ook stimuleerden. Onder druk van de strenge maatregelen tegen de hervorming die in 1533 werden uitgevaardigd door de Gulikse hertog Jan III werd met name Grevenbicht een vluchtplaats voor de nieuwgezindten. Daar genoten zij namelijk de bescherming van Willem van Vlodrop-Hoemen, die sinds 1524 deze heerlijkheid in zijn bezit had. Mede door toedoen van de heren van Vlodrop heeft de hervorming zich blijvend kunnen vestigen in onze streken.³⁴

2.4 Karel Van Bronckhorst

In keel een klimmende leeuw van zilver

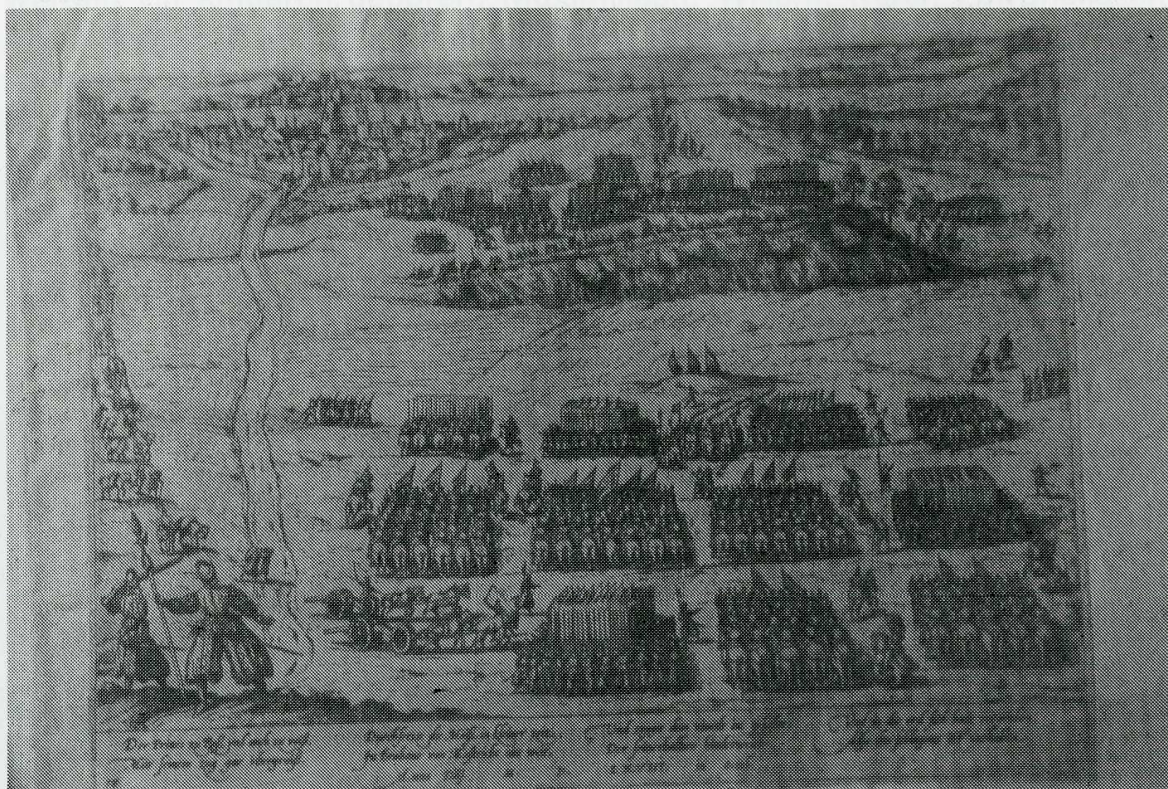
Alverta van Vlodrop, erfdochter van Obbicht, Papenhoven en Wolfrath, trouwde vóór of in het jaar 1564 met Karel van Bronckhorst en Batenburg. Op 25 oktober van dat jaar verhieft zij namelijk het Gelderse deel van de heerlijkheid waarna de Loonse helft op 3 februari 1565 door haar man Karel werd verheven.³⁵

Het huwelijk van Alverta en Karel vond plaats aan de vooravond van een langdurige en verbeterde strijd van de Nederlandse gewesten tegen de Spaanse overheersing, die te boek staat als de Tachtigjarige oorlog. Het huwelijk van Alverta zou onder de perikelen van de oorlog, waarbij Karel nauw betrokken raakte, zwaar te lijden hebben en uiteindelijk een dramatische ontknoping kennen. Karel moet een zeer verkwistend persoon, ja zelfs een losbol, zijn geweest. Naast de wellicht zwakke financiële positie van de familie Van Bronckhorst is het mogelijk ook vanwege zijn losbolligheid dat Karel in 1563 zwart op wit aan Alverta moest beloven geen goederen te vervreemden.³⁶

Evenals de familie Van Vlodrop, was ook de familie Van Bronckhorst en Batenburg overtuigd hervormingsgezind. Zo zelfs dat verschillende telgen zich op militante wijze aansloten bij de opstand in de Nederlanden tegen de Spanjaarden, hetgeen verstrekkende gevolgen

zou hebben voor de familie, voor Karel persoonlijk en voor zijn kasteel in Obbicht.

Karel was de tweede zoon uit het huwelijk van Herman van Bronckhorst en Batenburg heer van Stein, Batenburg en Anholt en van Petronella van Praet van Moerkerken. Karel ging in 1566 een dienstverband aan met Lodewijk van Nassau, tekende in hetzelfde jaar het Verbond der Edelen en liet met instemming van Alverta gelijktijdig in Obbicht het protestantisme verkondigen. Voldoende argumenten om in de ogen van de later verschijnende Spaanse landvoogd Alva als verdachte persoon te worden aangemerkt. Dat Karel en Alverta de oorlogsdreiging voorvoelden blijkt wel uit het feit, dat beide echtelieden, die op dat moment nog kinderloos waren, op 27 september 1566 hun testament maakten, waarin zij regelden, dat de langstlevende de roerende goederen in volle eigendom zou hebben en van de onroerende goederen het vruchtgebruik en daarnaast de uitoefening van de heerlijke rechten ³⁷

*Overtocht Willem van Oranje in de nacht van 5 op 6 oktober 1568
(Frans Hogenberg, gravure 20,5 x 27,9 cm).*

Nog in hetzelfde jaar brak, na de aanbieding van het smeekschrift door de lage edelen aan de landvoogdes Margaretha van Parma in Brussel, in de Zuidelijke Nederlanden de beruchte beeldenstorm uit. De gevolgen

konden niet uitblijven. De Spaanse koning Filips II stuurde op 20 juni 1567 ordetroepen onder leiding van de landvoogd Alva. De deels uitgeweken adel onder leiding van Willem van Oranje koos de weg van het geweld om Alva uit de zuidelijke Nederlanden te verdrijven. Dat resulteerde in een eerste gespreide aanval vanuit Duitsland op de Nederlandse gewesten in 1568. Daarbij raakte Karel van Bronckhorst nauw betrokken door Willem van Oranje persoonlijk hulp te bieden bij het oversteken van de Maas in de nabijheid van Obbicht in de nacht van 5 op 6 oktober 1568. Het is niet onmogelijk, dat Karel zich daadwerkelijk bij het prinselijk leger had aangesloten³⁸. Net als de overige drie aanvallen bij Dalheim-Roermond op 23 april, bij Heiligerlee op 23 mei en in de Zuidelijke Nederlanden op 18 juni 1568 was de inval bij Obbicht-Stokkem uiteindelijk tot mislukken gedoemd, omdat de bevolking in de steden, Stokkem als eerste, de fakkel van de opstand niet overnam. Stelselmatig wordt de overtocht van Oranje bij Obbicht, die als één van de belangrijkste wapenfeiten uit de beginjaren van de Tachtigjarige oorlog wordt aangemerkt, in de Nederlandse geschiedschrijving over het hoofd gezien³⁹.

*Monument van de overtocht door Willem van Oranje over de Maas in 1568.
(Foto, auteur).*

De heer van Obbicht moest zijn deelname aan de opstand tegen Spanje uiteindelijk duur betalen. Alvorens het noodlot zich uiteindelijk aan hem voltrok hernieuwde Karel op 9 mei 1569 het eerder gemaakte testament, omdat er inmiddels kinderen waren geboren.⁴⁰ Inmiddels waren Karels jongere broers Dirk en Gijsbrecht, vanwege hun deelname aan de opstand, gevangen genomen en op 1 juni 1568 te Brussel onthoofd. Ook zijn oudste broer Willem kwam op 9 juni 1573 bij een belegeringspoging van de stad Haarlem om het leven.⁴¹ Karel had toen wellicht al de wrange vruchten van de vrijheidsstrijd geproefd. Want kort na 1568 werd zijn kasteel in Obbicht door de Spanjaarden verwoest. Karel zette echter zijn avontuurlijk bestaan voort, om uiteindelijk in 1580 in Keulen door een Spanjaard te worden vermoord, zijn vrouw Alverta van Vlodrop berooid en met zo'n zware schuldenlast achterlatend, dat zij te Aken gevangen werd gezet. De enige die zich over haar vernederend lot bekommerde en Alverta uit haar benarde positie bevrijdde, was Filips van Bentinck met wie zij korte tijd later een juiste datum is niet bekend - trouwde.⁴²

Uit het huwelijk van Alverta van Vlodrop en Karel van Bronckhorst werden vijf kinderen geboren: Maximiliaan, Willem, Karel, Petronella en Anna. Maximiliaan werd na de dood van zijn neef Herman-Dirk van Bronckhorst en Batenburg en een langdurige twist met zijn oom Willem van Luxemburg heer van Stein en Batenburg. Na de dood van zijn moeder Alverta van Vlodrop op 2 juni 1606 verhief hij ook het Gelderse deel van de heerlijk Obbicht en Papenhoven. Petronella trouwde met Maarten van Bentinck, die de stamvader mag worden genoemd van de heren van Bentinck van Limbricht en Wolfrath te Holtum.⁴³

Over het kasteel, dat kort na 1568 door de Spanjaarden werd verwoest, zijn geen verder gegevens bekend, dan alleen dat het ongeveer op dezelfde plaats lag als het tegenwoordige kasteel en dat het tot het Gelderse deel van de heerlijk Obbicht en Papenhoven behoorde. Nader bodem- en bouwkundig onderzoek zal allereerst de juiste plaats van het kasteel moeten aanwijzen. Verder moet blijken of kelders van het kasteel, zoals Meulleners aangeeft, behouden zijn gebleven in het huidige kasteel.⁴⁴

Aangenomen mag worden dat het door de Spanjaarden verwoeste kasteel het eerste kasteel van Obbicht is geweest. Wanneer en door wie het werd gebouwd is echter volledig onbekend. De Gelderse leenverheffingen geven omtrent de oorsprong van het kasteel geen enkele aanwijzing. In hoofdstuk drie zal nog nader op deze materie worden ingegaan aan de hand enkele summier archiefstukken die daar worden besproken.

GEN. ARCHIEF
STADT